

[Tholstrup.]

lagte betænkning, bilag II. En lille flok af kirkegårdsgartnere ønsker lukketiden søndag eftermiddag sat til kl. 16, medens alle de andre vil være tilfredse med lukning kl. 12. Imidlertid er kun skrivelsen fra de 22 kirkegårdsgartnere medtaget, medens en anden udtalelse, som er fremsat mundtligt overfor udvalget, overhovedet ikke er nævnt i dette bilag, til trods for at den har et langt større antal forretninger bag sig.

Hvis organisationerne i stedet for at fastsætte faste lukketider enedes om et bestemt antal ugentlige timer indenfor den pågældende branche, medens de overlod til medlemmerne selv at bestemme, hvornår de vil lægge disse timer, så ville ingen lovgivning med fastsatte lukketider være nødvendig. Det eneste krav, man fra offentlighedens side kan stille, er, at butikkerne ved tydelig skiltning viser, hvornår forretningerne holder åbent.

Erfaringerne fra andre lande, hvor man ingen lukkelov har, viser netop, at butikkerne i de enkelte distrikter, f. eks. hele den indre by, lukker samtidig, simpelthen fordi der ikke længere er forretningsmuligheder, og det endda ikke branchevis, men i næsten alle brancher med få undtagelser, medens butikkerne i beboelseskvartererne — bortset fra lørdag eftermiddag — holder åbent så længe som det er nødvendigt, for at folk, der kommer hjem fra arbejde, kan nå at gøre deres indkøb.

Først og fremmest må der tages hensyn til produktionen af livsgoder. Denne produktion må ikke hemmes. Det store antal af producenter her i landet er arbejdere og funktionærer i industri, håndværk og landbrug. Deres muligheder for at forsyne sig med nødvendighedsartikler må ikke hindres af snævrere regler om den langt mindre gruppe af producenter, nemlig de butikshandlende og deres medhjælpere, som vel er et led i produktionen, men hvis arbejdstid må tilpasse sig efter den langt større produktionsgruppe, som er nødt til at arbejde indenfor snævert afgrænsede tidsområder. Det må være muligt for disse udenfor deres normale arbejdstid at forsyne sig med de livsgoder, som fremstilles til fordeling.

Skal dette nås, er det nødvendigt, at butikkerne har lov til at holde åbent i så lang tid efter de andre producenters fritidsbegyndelse, at det ikke hindrer det, man forstår ved et frit forbrugsvalg, f. eks. ved at man i huj og hast skal fare hen og købe den første den bedste skjorte, fordi forret-

ningerne her under krigen i visse tilfælde har vænnet sig til en for tidlig lukning.

Disse tider vil naturligvis ligge forskelligt, efter som det drejer sig om hovedstaden, provinsbyerne eller landdistrikterne. Alene at finde passende fællestider her kan volde hovedbrud nok, hvis man ikke vil anse opgaven for uløselig. Har man for tidlig lukning i provinsbyerne, tvinger man landboerne til at købe deres forbrugsvarer i de lokale brugsforeninger eller købmandsforretninger, som deres alsidighed til trods ikke kan være så velassorterede som en hel række af butikker i provinsbyerne. Før krigen holdt butikkerne i provinsbyerne åbent fredag og lørdag aften, og her var der et rigt forretningsliv, for her kunne landboerne vælge og vrage og havde god tid til at foretage deres indkøb. I dag er der vist ingen, der ville drømme om at holde åbent lørdag aften; selv salget fredag aften er mange steder ubetydeligt, medens den sidste halve time inden kl. 18 savnes mange steder.

Det er os imod at ændre folks vaner ved tvangsmidler. Er man i en provinsby indrettet på, at butikkerne der holdes lukkede mellem f. eks. kl. 12 og 14, medens man i andre byer ikke har en tilsvarende ordning, kan det ikke være rimeligt at uniformere bestemmelserne. Disse må i videst muligt omfang tage hensyn til lokale forhold, herunder også trafikmæssige, f. eks. jernbaners, rutebilers og dampers trafikplaner — og i de større byer, i særdeleshed her i København, hensyn til trafikafviklingen om aftenen, idet det ville være uheldigt, hvis både fabrikker, kontorer og forretninger lukkede samtidig, da trafiknettet i så tilfælde slet ikke ville kunne afvikle trafikken. Det, der vindes i form af forkortet arbejdstid, vil i så fald tabes i forlænget transporttid under ubehagelige vilkår.

Disse forskellige forhold er vel grunden til, at man i Norge lader lukkelovsbestemmelserne være et kommunalt problem, således at det er de enkelte kommuner, der fastsætter vedtægter og lukketider i samarbejde med de interesserede parter. Her er der måske noget at lære. Det er umuligt at presse alle interesser ind i en universallov, der skal gælde alle steder i landet.

Tager vi f. eks. bagerforretningerne, er der mange, der foretrækker at holde åbent om søndagen og lukke om mandagen, fordi de herved varetager publikums interesser på en langt bedre måde, end hvis det omvendte er tilfældet. I det praktiske liv har det da også vist sig, at bagerne stort set har forstået at fordele lukkedagene, f. eks.